

Politik Bilim

‘Mühendisler’ ve ‘mühendislik’ üzerine mektuplar...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

‘Mühendisler’ ve ‘mühendislik’ konusunda yazdıklarım ve yayımladığım mektuplar çeşitli tepkiler aldı. Kimyager Devrim Pekdemir, mektubunda, benim “...toplumumuz bir gün düze çıkacaksa ...bu düze çıkış, ARGE ve tasarım geliştirme kapasitemizi yükseltmeden, teknolojik inovasyon yeteneğimizle birlikte sınıt üretimimizi artırmadan ve bunları yaparken toplum yararını gözetmeden olmaz. Bu işler de mühendissiz olmaz.” dediğime işaretle der ki: “Bu satırları okuduğumda, sizin gibi ARGE ve inovasyon konusunda bir uzmanın da temel bilimcileri unuttuğunu görmek benim bu ülkede temel bilimci olmanın yok sayılmak ile eş anlama geldiği düşüncemi pekiştirdi. Araştırma, geliştirme, yenileştirme gibi konularda birincil elemanlar temel bilimciler değil midir? Son 15-20 yılda fen fakültesi mezunları, özellikle kimyagerler, anlam verilemez bir dışlanma ile karşı karşıyadır[lar]...”

Böyle anlaşıldığım için üzüldüm. Ben burada, temel ve uygulamalı **araştırmalardan**, teknolojik **geliştirmelerden** geçip, sonuçta, örneğin, daha gelişkin ürün tasarımlarının ortaya konması, üretime geçilip kullanıma sunulmasıyla noktalanan bir süreçten söz ediyorum. Böyle bir süreçte ‘mühendis’ gerek şarttır; ama asla yeter şart değil. Elbette temel bilimciler, yaptıkları araştırmalarla bilimdeki ufuklarımızı genişleten bilim insanları olmadan da olmaz. Teknolojideki sınırlarımızın genişlemesi, teknolojik imkânlarımızın artması doğa bilimlerindeki gelişmelere bağlıdır. Kaldı ki, evreni bir bütün olarak kavrayabilmemizin yolunu açan ve bilinmezliğin sınırlarını sürekli öteleyen bilim insanlarının olmadığı bir toplumda, her şeyden önce ne özgürce düşünen insan ne de yenikçi, yaratıcı düşünce olur. Böylesi bir karanlıkta yetişmiş mühendisten de topluma hayır gelmez.

Bir mektup da ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Raşit Kaya’dan geldi. Sayın Kaya, yayımladığım, Prof. Dr-Ing. V. Doğan Sorguç’un mektubundaki bir nokta üzerinde duruyor. Sayın Sorguç’un mektubunda şöyle bir ifade vardı: “19. yüzyıl ortalarında Sosyoloji’nin banisi Auguste Comte, ‘20. yüzyıldan başlayarak, yöneticiler mühendisler olacaktır; bir şartla, Sosyoloji bilmek şartıyla’ demiştir.”

Sayın Kaya der ki: “...Elbette ‘mühendisler sosyoloji bilmeli’ ama Comte’un söylediği bu değil. Ona göre, aslında sosyolojinin bizatihi kendisi mühendislik idi. ‘Toplum mühendisliği’ deyişi de buradan kalmadır. Ama asıl meramı, madem sosyolojiyi ben bilirim, bırakın toplumu da ben yöneteyim demektir.”

Anlaşılan, Auguste Comte’u nasıl anlarsak anlayalım sonuçta kabak mühendislerin başına patlayacak: ‘Mühendisler sosyoloji bilmeli...’ ‘Mühendisler’ ve ‘mühendislik’ konusunu biraz daha eşelersem, galiba bu çıta giderek yükselecek. Bunun sonu nereye varır, onu bilemem... Lâtime bir tarafa, söylenenleri, mühendislerin toplumsal sorumluluğunun büyüklüğüne işaret eden vurgulamalar olarak algılıyorum; sanıyorum haksız da değilim. Küresel ısınma, enerji paylaşım savaşları, dünyayı saran açlık tehdidi üzerine onlarca felâket senaryosunun ortada dolaştığı ve bu senaryoların yakınımızdan uzağımızdan gerçekleşmeye başladığı bir dünyada eğer bütün bunların altında yatan üretim ve üretim çıktılarının paylaşımı meselesiyse, orada elbette, mühendislere de düşen ağır bir sorumluluk olmalı. Hocalarımızın istediği de, o mühendislerin bu sorumluluğun gereklerini yerine getirecek biçimde donatılmaları.

Bu arada ‘sosyoloji’ denince aklıma geldi. Henüz sanayileşmemiş bir ülkede, mühendis kökenli iki siyaset adamı “halkın teveccühüne mazhar olmuş” ve uzun yıllar başbakanlık,

cumhurbaşkanlığı yapmışlarsa ya da o ülkede Siyasî İslâm'ın temsilcisi olarak ortaya çıkan, sonra da sahneyi "ılımlı"sına bırakmak zorunda kalan bir partinin kilit kadroları mühendislerden oluşmuşsa, acaba bunları konu alan sosyolojik araştırmalar ilginç olmaz mıydı?

CBT. 09 Mayıs 2008